

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

До Конституційного Суду України

Верховна Рада
Автономної Республіки Крим,
вул. К. Маркса, 18
м. Сімферополь, 95000

представники (уповноважені особи):

голова Постійної комісії Верховної Ради Автономної Республіки Крим з питань промисловості, будівництва, транспорту, зв'язку та паливно-енергетичного комплексу Агєєв В. М., голова Постійної комісії Верховної Ради Автономної Республіки Крим з правових питань та питань правопорядку і надзвичайних ситуацій Запорожець П. П., депутат Верховної Ради Автономної Республіки Крим Сибілев О. А., перший заступник керівника Секретаріату Верховної Ради Автономної Республіки Крим — начальник Юридичного управління Шевель В. Б.

про офіційне тлумачення положень статті 33 Конституції України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141; 2005 р., № 2, ст. 44), статті 2 Закону України від 11 грудня 2003 року № 1382-IV «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 15, ст. 232)

На підставі статей 40 і 41 Закону України «Про Конституційний Суд України» Верховна Рада Автономної Республіки Крим має право звернутися з конституційним поданням до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень Конституції України та законів України.

Відповідно до статті 93 Закону України «Про Конституційний Суд України» підставою для конституційного подання щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України є практична необхідність у з'ясуванні або роз'ясненні, офіційній інтерпретації положень Конституції України та законів України.

Відповідно до частини першої статті 33 Конституції України кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується вільний вибір місця проживання, за винятком обмежень, установлених законом.

Більш детально питання вибору місця проживання в Україні регулює Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Так, відповідно до статті 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» громадянам України, а також іноземцям і особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, установлених законом. В абзаці третьому частини першої статті 3 цього Закону визначено, що вільний вибір місця проживання або перебування — право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, на вибір адміністративно-територіальної одиниці, на території якої вони хочуть проживати або перебувати.

У частині першій статті 13 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» сказано, що вільний вибір місця проживання обмежується в адміністративно-територіальних одиницях, які знаходяться: у прикордонній смузі; на територіях військових об'єктів; у зонах, які відповідно до закону відносяться до зон з обмеженим доступом; на території, де у разі небезпеки поширення інфекційних захворювань і отруєнь людей введено особливі умови та режим проживання й господарської діяльності; на територіях, щодо яких введено воєнний або надзвичайний стан.

З аналізу зазначених вище статей випливає, що громадянин України, а також іноземець і особа без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, мають право обрати своє місце перебування або проживання в

будь-якому придатному для житла місці України, за винятком обмежень, установлених статтею 13 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Однак на практиці все значно складніше. Зараз в Україні склалася ситуація, коли зареєструватися в будинку, якщо він знаходиться за межами населеного пункту, неможливо. Таким чином, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають на території України в дачних і садових будинках, придатних для цілорічного проживання, а також які не мають у власності або користуванні інших житлових приміщень, не мають можливості офіційно оформити своє проживання шляхом реєстрації, що суперечить змісту вимог статті 33 Конституції України та статті 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Незареєстровані особи не можуть реалізувати свої конституційні права: позбавлені права звертатися з письмовими клопотаннями до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, бо в подібній заяві необхідно вказати місце проживання (реєстрації) суб'єкта звернення; брати участь у виборах; звертатися за медичним обслуговуванням до державних і комунальних медичних закладів тощо. Крім того, у незареєстрованій особі виникають великі проблеми під час влаштування на роботу, отримання кредитів у банках і т. д. Таким чином, очевидно, що відсутність права на реєстрацію особи в обраному нею місці проживання, а саме в садовому будинку, придатному для цілорічного проживання, безпосередньо обмежує реалізацію прав і свобод, передбачених Конституцією України та законами України, а також суперечить вимогам статті 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», яка закріпила положення про те, що реєстрація місця проживання або місця перебування особи чи її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією України, законами України або міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження.

Звідси випливає, що у зв'язку з тим, що в Україні неможливо зареєструвати місце свого проживання в садовому (заміському) будинку, істотно порушуються конституційні права громадян, іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають на території України та в яких єдиним місцем проживання є садовий будинок, придатний для цілорічного проживання.

Органи реєстрації пояснюють свою відмову в реєстрації тим, що тільки на землях житлової та громадської забудови Земельним кодексом України передбачене розміщення житлових будинків, а всі інші категорії земель України не передбачають можливості будівництва будинків, придатних для постійного проживання в них громадян.

Законами України водночас передбачено, що на землях з іншим цільовим призначенням, ніж землі житлової та громадської забудови, також можна будувати будинки та будови.

Так, котеджні містечка найчастіше будуються на землях із цільовим призначенням під садівництво. Зазначена категорія земель відповідно до частини третьої статті 35 Земельного кодексу України передбачає можливість будівництва будинків для обслуговування відповідних земельних ділянок. При цьому будь-яких нормативних актів, що регламентують

площу таких будинків, їх поверховість та інші технічні характеристики, в українському законодавстві не існує. Тому садові будинки дуже часто будуються у два, а то й три поверхи і є капітальними будинками з можливістю забезпечення комфортного цілорічного проживання в них громадян.

У міжнародній законодавчій і судовій практиці, зокрема в Російській Федерації, існують прецеденти вирішення подібних питань. Так, 14 квітня 2008 року Конституційний Суд Російської Федерації визначив такою, що суперечить Конституції Російської Федерації, заборону на реєстрацію громадян у дачних будинках.

З метою реалізації конституційних прав і свобод громадян, іноземців та осіб без громадянства, які постійно проживають на території України, на свободу вибору місця проживання, усунення перешкод у здійсненні реєстрації фізичних осіб, в яких єдиним місцем постійного проживання є садовий будинок, беручи до уваги той факт, що тільки в Автономній Республіці Крим проживає кілька десятків тисяч таких осіб, а також з метою однозначності правозастосовної практики при реєстрації осіб, які проживають у садових будинках, просимо Конституційний Суд України роз'яснити, чи передбачають стаття 33 Конституції України та стаття 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» право фізичних осіб на реєстрацію в садових будинках, придатних для цілорічного проживання, які є єдиним місцем їхнього проживання.

З огляду на викладене та керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтею 19 Конституції Автономної Республіки Крим, статтями 13, 39, 41, 61, 93 Закону України «Про Конституційний Суд України», Верховна Рада Автономної Республіки Крим просить Конституційний Суд України дати офіційне тлумачення статті 33 Конституції України та статті 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Додаток:

1. Конституція України (витяг).
2. Конституція Автономної Республіки Крим, затверджена Законом України від 23 грудня 1998 року № 350-XIV (витяг).

3. Закон України від 11 грудня 2003 року № 1382-IV «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» (витяг).

4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III (витяг).

Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим В. КОНСТАНТИНОВ
